Год. II. У Бечу, у Суботу 29. Августа 1853. Число 26.

Световидъ излази два путъ у седмици Средомъ и Суботомъ. — Годишня му є цѣна 10. фор., на по године 5 фор., а на четвртъ године 2 фор. 30 кр. ср. — Цѣна є за Србію 52 кр. ср. годишнѣ; 26 на по год. или 13 кр. ср. на четвртъ год. више а за Влашку є више на четвртъ год. 28 кр. ср. збогъ скуплѣ поштарине.

СВЕТОВИДЪ.

Обявленія пріймаю се у свакомъ єзику. Одъ петитъ врсте плаћа се 1вый путъ 5 кр., 2ій путъ 4 кр., а 3ій путъ 3 кр. ср., поредъ штемпла одъ 10 кр. ср. — Новацъ пріима се и у банкама безъ аціо. — Учредничество налази се у Найбау, Рофераносокаку ч. 5 у II кату, врата 16.

ЦЕНТРАЛНЫЙ ЛИСТЪ ЗА ПРОСВЕТУ, НОВОСТИ, ТРГОВИНУ И МОДУ.

СТЕПЕНИ ХРАБРОСТИ.

Храбаръ єсте србскій духъ —
Кадъ топови страшно ричу,
А войници с' и немичу,
Кадъ се лютый боякъ біє,
Мила крвца рѣкомъ ліє,
Кадъ се крѣпко држи свакъ,
Да побѣде сійне зракъ.

Храбріи єсте србскій духъ —
Кадъ побѣди крвопію,
Те му скучи умъ и шію,
Кадъ изъ врага ползу вуче —
Господара свогъ до юче —
Да садъ носи синьій робъ,
Умне ланце, умный гробъ.

Найхрабріи є србскій духъ —
Постоянствомъ и вѣштиномъ,
Кадъ докаже словомъ, чиномъ,
Да народность свою брани,
Одпоръ дає свакой врани,
Коя себе орломъ мни —
Бирократи то сте вы!

А. Андр...

СРБСКІЙ ДЕСПОТА.

(Новела.)

(Заключенѣ.)

Страный ніє се више смешио, него є сматрао ове опасне знаке съ тайнимъ ужасомъ. После кратке почивателне почне онъ опетъ говорити: „Благородный Княже, одъ Васъ зависи, да добыете опетъ слободу, кою сте противъ волѣ двора изгубили.“ Ђуро тргне се радостно, очекиваюћи начинъ. — „Треба само да се закунете, и да тимъ Вашу миролюбиву намѣру докажете,“ рекне Страный опетъ смешећи се, „а болѣгъ реда ради, мы смо люди и сумньивци у политичнимъ стварма, ексемпли грація“ — Ђуро лупи као бѣсанъ ногомъ о тле. — „Я мислимъ неколико емаца“ рекне уплашено Страный, на єданъ путъ краћій говоръ нашавши.

„Може быти да имате дѣце, кою бы нашемъ покровительству повѣрити могли, докъ невидимо пожелано дѣйство нашегъ саюза.“

На ове рѣчи страховито се разяри Ђуро подобно лагуму, кой кадъ пукне себе самогъ земльомъ заронява. — „Мою дѣцу! Убіо те Богъ за ту рѣчь! Пре ћу ій ятаганомъ изчережити и вранама за рану бацити, него што ћу ій Вама предати! Па вы хоћете миръ п савезъ самномъ?“ Насмене се гроотомъ и ужасомъ, да є Страногъ ледъ крозъ кости пробіяо. — „Онако се вукъ са соколомъ саєдиніо. као я съ Вама, и као што ћу ову чашу разбити, изъ кое самь за слободу Србіє напіяо, онако некъ се разбіє и она свеза, кою самь у зао часъ съ Вама уговарао!“ Страный корачи три корака натрагъ, видећи чашу у хиляду црепова на земльи. „Кадъ є тако“ рекне онъ, „то Вамъ се неможе помоћи.“

Ђуро се окрене одъ нѣга, можда є слутіо, каква ће слѣдства нѣгово несмотрено поверенѣ имати, претворность ніє и онако познавао, а помысломъ на предаю дѣце быо є до такве ярости доведенъ, да є готово плакати хтео.

„Имамъ честь рекомадирати се“ рекне Страный, кадъ виде, да му кашлюцанѣ непомаже. Ђуро непазише на нѣга, текъ кадъ се затворише врата, сѣдне на столицу. Сѣдый служитель нађе га у таквомъ разположеніо. На єданъ путъ запыта га Ђуро оштро: „Шта ћешъ?“

„Хоћу ове црепове да скупимъ,“ рекне старацъ. „Срећа и стакло! Ал' треба да сте пазили.“

„Ты вальда немашъ дѣце!“ пыташе Ђуро разсеянъ.

„Немамъ!“ рекне старацъ оштро, но дркћући Деспота наслопи главу на руку и замисли се опетъ дубоко. По краткомъ магновенію чиняше се, као да є на неку необичну мисао наишао, єрбо съ мѣста скочивши, поче по соби ходати, докъ се незаустави, и старца сматрати непоче.

„Шта заповедате?“ запыта слуга „я мислимъ, добро бы было кадъ бы Ваша Свѣтлость спавати хтела. Шта помаже, єдити се и срдити. Опростите, я добро мислимъ.“

„Мыслишъ ли добро са мномъ?“ кликне Деспота. „Тако є: знамъ я то и вѣруємъ ти. Да є твоя воля, ты ме небы затворіо. Но ипакъ бы могао — Ђуро отиде къ орману, гди є много прстеня было, узме нѣкій украсъ и пружи га старцу.

„Шта мислите съ тиме? „запыта га служитель зачуђенъ. „Да искусите мою честность?“

„Даћу ти то и више,“ кликне Ђуро ако ме пропустишъ да утечемъ. А то можешъ старче! Ноћу кадъ сви спаваю, дай ми твое одѣло, и отвори ми врата, па бегаймо обоица, ты немашъ ни жене ни дѣце, тебе неможе дакле ништа задржати, я ћу те пазити као рођеногъ брата, а моя ћете жена послуживати као свогъ отца!“

„Престанте, ако Бога знате!“ рекне старацъ. „Одъ како самь живъ, увѣкъ самь быо вѣранъ и поштенъ човекъ, па желимъ и остати. Жао ми є, што Ваша Свѣтлость мисли, да бы за новце могао изданцомъ постати. Ево Вамъ Вашегъ прстена натрагъ.“ Старацъ мотряше добро на прстенъ, когъ Ђуро према свећи показа, и дивише се нѣговой скупоцѣности. На єданъ путъ рече онъ: „Гле! покажте ми іоштъ єданъ путъ тай прстенъ.“

„Я ти га покланямъ!“ кликне Деспота. „Нетражимъ за нѣга никакве услуге. Стидимъ се, што самь мисліо да те подмитимъ: ты иначе поступати неможешъ, зато си ми драгъ.“

Старацъ мотряше прстенъ съ найвећомъ позорностію. „Одъ кудъ Вамъ овай прстенъ“ запыта онъ нагло.

„Уплячканъ є, добыо самъ га на поштенъ начинъ“ одговори Деспота,“ узми га само, а я идемъ да спавамъ.“

„Али чій є быо?“ пыташе старацъ. „Я бы радъ знати.“ Нѣмачке робинѣ нѣке, више ти неумемъ казати,“ рекне Ђуро. „Дай ми руку старче, немой се срдити што самь мисліо“ —

„Смирите се“ рекне старацъ. „Тко тоне и за сламку се хвата.“ Прстенъ ћу Вамъ сутра опетъ вратити, я га нетребамъ, него желимъ га само лицу єдномъ да покажемъ.“

V.

У време, кадъ є Царъ Леополдъ I са своимъ Попечителѣмъ радити обычай имао, быяше више лица у нѣговомъ кабинету, међу коима се осимъ Княза Лобковица и исповѣдникъ Царевъ, отацъ Миллеръ налазаше, членъ Исусовогъ реда, а покрай нѣга и онай државникъ, кой є юче кодъ Деспота Бранковића быо, и кой є садъ о своимъ посланству являо. Царъ преслушавао га є невесело.

„Я бы ипакъ покушавао,“ рекне онъ при свршетку явленія. „Одъ мога престола нетреба никада да неправда изиђе. Ако Деспоту пустимъ, неће онъ неблагодаранъ остати.“

„Опасность є већа, него што Ваше Величество држи,“ рекне Князъ Лобковицъ. „Одъ како є несрећнимъ замѣшателствомъ стварій слободе лишенъ, Князъ одъ Расціє ніє іоштъ ни єдно магновеніє велику огорченость свою противъ Аустріє таио. Она ніє дакле слѣдство напрасне лютине, него є дубоко укоренѣна, а сумня є врло истоветна, као што и Фелдмаршалъ пише, да онъ никадъ искрено мисліо ніє, него да є може быти савъ нѣговъ планъ, да лукаво Турчину служи, кой бы га зато богато наградіо. Ако га Ваше Величество пусти — ништа га задржати неће, да неискали свою освету, кою нимало нетаи, та онъ є свако обвезателство преузетно одбаціо, а и пређашня є на таквый начинъ символически уништіо, да строгу казну заслужуе. Онъ є одважанъ мужъ, нѣговъ є народъ многочисленъ, ако се дакле за Султана подигне, то ће сва наша войска пропасти.“

„Неће ли народъ напротивъ управъ садъ устати, да свогъ поглавара ослободи?“ рекне Царъ.

„Зато самь се я већь побринуо,“ одговори Лобковицъ, „моя прва дужность была є, да то предупредимъ. Расци су утишани, они ако наши савезници и небуду, нећею ипакъ са непріятелѣмъ нашимъ се саєдинити, а то бы неизоставно догодило се, кадъ бы имъ Деспоту дали. Несмемъ никако пропустити, да Вашемъ Величеству опасность не представимъ, коя садъ наслѣднимъ земляма и читавой Нѣмачкой прети. Прве бы быле изложене непріятелю,

кой осветомъ дише, а Текельи небы пропустіо, томъ приликомъ ползовати се, па кадъ бы морали противъ Турака и бунтовны Мацара сву силу нашу употребити, тко ће одбити тад' нападанѣ Краля Лудвика? Нѣгова бы войска продрла до средине Нѣмачке. Слѣдство нашегъ великодушія, коє бы огорченый лако за слабость држати могао, была бы само собствена пропасть."

„Вы држите, да судба читавогъ царства одъ овогъ мужа само зависи?" рекне Царъ невесело, єръ ніє могао да истину наведены основа неувиди.

„У люляюћой се теразіи пресуђує и пешчано зрно," рекне Попечитель, „а Деспота Бранковићъ баца у ню читаву войску. Сви сожалуємо нѣгову судбу, но наша є дужность, да соболѣзнованіє подвргнемо обштемъ благу."

Царъ уздане. „Я самь несрећника рђаво наградіо рекне онъ. „Каквый изгледъ отварао є онъ за сво христіянство!"

„Богъ нехтеде тако, Ваше Величество," даде се садъ и отацъ Милеръ чути. „Па ако бы дѣло и испало за рукомъ, за цркву небы турске землѣ никакву ползу донеле, єрбо што се тамо христіянима зову, принадлежи туђой вѣри, а не єдино усрећуюћой. Саболѣзпованіє Вашегъ Величества са затворенимъ Деспотомъ, єсть лепо и благородно, но Вы сте и веће жерте принели, кадъ се годъ тицало сигурности и благостаня народа, коє є Богъ Вашему скиптру предао."

Царъ склопи руке своє побожно. — „Богъ види, колико срећу моы поданика желимъ," рекне онъ, „но я ћу и правичанъ да будемъ према свакомъ. Ако учинимъ што Вы захтевате, неће л' ме потомство неправицомъ обвинити?"

„Оно ће сиромака сожаливати, као и мы" одговори Князъ Лобковицъ, „но оно ће увидити, да Ваше Величество у преузвышеномъ положенію своммъ другчіє радити ніє могло, да се опасность и несрећа уклони. Та зарь нестои у Вашой власти, одлакшати судбу колико є могуће, дати му пристойну плату, княжеске почести —"

„Доста!" пресѣче Царъ. „Дайте ми указъ да га подпишемъ. Ако се промѣну околности, я ћу радостно мою заповѣдъ опозвати."

Попечитель изнесе брзо артію, и потезомъ перета быяше Ђуро Бранковићъ на вѣки слободе лишенъ.

Графъ Вайсенволфъ дошавши истый данъ после засѣданія кући, нађе старогъ Фалка, гди на нѣга одавно вѣкь чека, Графъ га запыта што желі, а онъ приступи рамаюћи ближе, и преда му нѣку артію.

„Шта є то" кликне Графъ нехтевши ю примити. Старацъ развіє артію, и да му златанъ прстенъ. Графъ се зачуди немало, єрбо на камену быяше нѣговъ грбъ изрезанъ.

„Одъ кудъ ти овай прстенъ" запыта га Графъ.

„Одъ оногъ господина, кодъ когъ" — „Ћути!" пресѣче Графъ. „О ономъ неговори никадъ! Зашто ми доносишъ стварь? Имаш ли іоштъ што да кажешъ?"

„Ништа него да є прстенъ одъ єдне нѣмачке робинѣ" рекне онъ одважно, Графа очима пратећи.

Графъ рекне съ притворномъ ладнећомъ „Каквогъ я посла имамъ са єдномъ робиньомъ!" Графъ отиде къ своіой жени, коя є єднако за губиткомъ своє кћери жалила, и каже іой како є нашао прстенъ одъ ньіове фамиліє, познавши га по грбу и послу.

„Єстъ, єстъ," кликне она. „Я самь га кћери поклонила на нѣнъ именъ данъ, то є тай прстенъ. Говори далѣ!"

„Више ти незнамъ казати," рекне Графъ „али се надамъ да ћу скоро обширніє извѣстіє получити. „Разставши се одъ нѣ, отиде онъ къ Ђури Бранковићу, но овай се разсрди, што му се опетъ нѣмачкій господинъ єданъ приявати дає, да га посѣти, зато се Графъ врати натрагъ, немогавши ништа свршити. После неколико сатій дође онъ къ жени, и она га запыта за извѣстіє, на коє іой Графъ одговори, да ништа ніє далѣ прочути могао, него да є прстенъ одъ єдне немачке робинѣ. О нѣной судби незнаде ништа. Графъ препоручи Фалку, да онъ Бранковића испыта, и тако се разстану.

Кратко време за тимъ быяше у двору балъ са маскама. Свакій се облачіо по своммъ вкусу, више или манѣ скупоцѣно, међу ньима упадао є найвећма у очи нѣмачкій єданъ Князъ у Србскомъ одѣлу, какво су при првомъ долазку Ђуре Бранковића у Бечъ, видили. Сви повикну: ала є то красна маска! Сви юскруже съ удивленіємъ, тако да є самъ Царъ позоранъ быти морао. Єданъ ласкатель приђе къ маски ближе, и почне іой доказивати, да се нѣно появленѣ Цару недопада. „Зашто?" запыта маска. „Зато" рекне опай, „што сте узели одѣло єдногъ народа, у коєгъ вѣрность сумняти се морамо, почемъ ће се скоро съ Турчиномъ по свой прилици да саедини."

„Боже мой!" кликне Князъ смешећи се, „та я видимъ овде довольно Турака и Татара, кои су наши очевидни непріятельи; зашто небы я самъ" — „Пстъ!" рекне ласкатель. „Я Васъ чинимъ само позорна аналога къ томе немамъ. Очевидни непріятельи нису неповольни, но люди са сумньивимъ поведеніємъ кваре веселѣ." „Небойте се ништа" рекне Князъ, узме свою саиграчицу подъ руку, и отиде на игранѣ.

Замишлѣно сматраше Царъ маску, осећаюћи при нѣномъ появленю грижу совѣсти. Нѣгова свита почне на средства мислити, како бы Княза удальила, ал' се ніє никако дало, а да се позорность не побуди. Господа мораше дакле представника оногъ мужа трпити, кой є жертва политике быо, или болѣ реći жертва претеране предосторожности, съ коіомъ су великій планъ таили.

Царъ мотряше непрестано на маску, и замисли се дубоко. „Князъ Лобковицъ!" — Попечитель поклони се, очекиваюћи заповѣдъ. „Има л' жену и дѣцу?" — „Незнамъ, али ћу честь имати наскоро Вашемъ Величеству явити." — „Онъ бы іи сигурко радо око себе виђао." — Князъ быяше истогъ мнѣнія, обазре се неколико путій, и спази Графа Сулца. Око Цара скупе се истомъ нѣгова дѣца, као да су знала, шта Царъ осећа, и као да су дошли, да ходатайствую за Бранковића, кой є садъ тежко се разболео быо. Слѣдство внутренѣгъ неспокойства!

Уговори помиреня, о комъ є Зулфикаръ Єфендія у Бечу настоявао, нису могли продуженѣ рата да осуєте. У Босни и Србіи тукоше се изъ почетка са узаймномъ срећомъ. Сигетъ паде Цару у часть, Зворникъ и Новый непріятелю, србска помоћь пакъ, на кою су рачунили, ако є Србма и учинѣна неправда, изоста. Међу Србма наступи памети достойно противъ дѣйство, а међу поглавицама ньіовимъ не безъ споляшнѣгъ втеченія, соревнованѣ, єрбо є свакій тежіо, да Ђуринъ послѣдникъ буде, и тако се породи страшанъ раздоръ и крвава освета, нити се могло и помислити, да се народъ за Ђуру Бранковића, коєгъ є некадъ обожавао, а камо ли за слободу заузме. Тимъ начиномъ постигне Нѣмацъ баремъ єдну цѣль.

Войска Маркграфа Баденскогъ быяше на обалама Мораве утаборена. Вечерь быяше пріятна, кадъ ал' дође єданъ Господинъ предъ шаторъ Маркграфа, и служительи пріяве га одма. Овай га прими пріятно, пытаюћи што є дошао.

„Я долазымъ истина по высочайшемъ налогу къ Вашой Свѣтлости, но са празнимъ рукама," рекне Страный. „Кадъ самь овамо путовао, будемъ єдне ноћи нападнутъ" —

„И отму Вамъ писма?" рекне Маркграфъ.

„Некъ ми опрости, Ваша Свѣтлость! Но я самь томе знао доскочити," рекне Страный смешећи се.

„Видећи да самь обколѣнъ, и да ми є барута нестало, скочимъ изъ сонница, и сакріємъ писма за нѣкій чбунъ. Изъ почетка мисліо самь, да ћеду на мене слабо пазити, но осетимъ на єданъ нутъ, да ме спопадоше, на сонице бацише и одведоше. Некъ изволи Ваша Свѣтлость тражити дати, уздамъ се да бы оно мѣсто опетъ нашао, гди є нападеніє было, премда є одавде далеко, и премда самь ноћу съ пута сврнуо. Може быти да ніє нитко на писма наишао, єрбо є околица пуста."

„Кадъ се сбыло то? запыта га Принцъ, а кадъ одговоръ добы кликне онъ: „Дакле то є быо узрокъ! Вы сте заръ требали да ми упутствія донесете!" — Размишляваюћи у себи слѣдства несвршеногъ посланства, рекне му далѣ: „Како се зовете Вы? Вашъ изостанакъ начиніо ми є велику неприлику и сметню." —

„Я самь Унгнадъ Графъ Вайсенволфъ," одповѣди му младићъ. — Принцъ Лудвикъ поклони се и рекне:

Што се тиче изтраживаня писама, о томе ћемо се после договарати, за садъ молимъ да будете мой гостъ. У шатору наћи ћете кодъ моы приручника по ратномъ обычаю конакъ."

Докъ се овай младићъ у стану бавіо, примаюћи одъ воєне господе отличія, отиде Графъ Сулцъ къ єдномъ одъ србски поглавица. Предъ кућомъ Србина стояху Срби добро наоружани, те Графу и нѣговой пратньи са затегнутимъ пушкама на сусретъ изиђу. „Єли Вукъ Стефановићъ кодъ куће?" пыташе толмачъ изъ далека. Єданъ хтеде са стране да опали, а прочи слегну се у гомилу. У то магновеніє изиђе поглавица изъ куће и запыта оне: „Шта сте дошли?" Толмачъ одговори му. Поглавица пусти іи садъ у кућу, а нѣгови момци чуваху проче. Да рђавогъ разговора! Толмачъ разумѣваше нѣмачки болѣ него србски, и тако є толмачіо рѣчи Графа Сулца понайвише наопако, докъ се поглавица неразсрди говорећи: „Шта ће то мени? Я невиђамъ никакве сигурности. Рѣчма неможе се ништа радити, а кадъ я жутъ гайтанъ на вратъ добыемъ, заръ ћешъ ми ты помоћи? Ил' вальда хоћете да се предамъ Вашой обрани као Ђуро Бранковићъ?" Ругателно засуче онъ при овимъ рѣчма свой бркъ, Графъ Сулцъ мане се главне ствари и Толмачъ спомене разумителніи налогъ, на коє Вукъ главомъ мане и обећа, да ће све свршити. После краткогъ разговара при чибуку, кафи, и ракіи, отиде Графъ Сулцъ са своіомъ пратньомъ натрагъ, а Вукъ Стефановићъ оседла свогъ кулаша, оборужа се, и отиде преко планине путемъ, когъ само Србинъ познає, до Милицине куће. Кућа быяше пуста. Вукъ сиђе съ коня, и веже га за коплѣ, засадивши ово у землю. После краткогъ траженя опази онъ госпођу у башти у послу, а дѣцу и служкиню да іой помажу. Милица пође му на сусретъ.

„Данасъ ћешъ ме радо дочекати Милицо Обренова," рекне Вукъ. „Носимъ ти гласъ одъ Ђуре."

„Єли слободанъ?" кликне она измеђъ страха и надежде стоећи.

„Слободанъ башъ ніє," рекне Вукъ, „ал' ћешъ га ипакъ скоро видити." — Сумняюћи се тому запыта га она, како онъ то мисли, и почне га далѣ слушати, гореći одъ нестрпльивости. — „Баремъ є живъ!" клилне она. „Проклети Нѣмци нису га дакле погубили, а я ћу заръ къ пѣму смети! Айдмо у кућу, знамъ да си гладанъ и уморанъ. Нѣмицо!" Слушкиня дотрчи брже и прими заповѣсти.

„Садъ те познаємъ Вуче," рекне Милица далѣ, „да ниси невѣранъ као што самь мислила! Садъ знамъ да ниси заборавіо на ону заклетву, по коіой си моме господару братомъ постао."

„Милицо!" кликне Вукъ срдито.

„А тко небы сумняо?“ одговори она. „Кадъ е мой мужъ у бѣди быо, ты си га оставіо, а кадъ су юнаци хилядама долазили, да га ослободе, макаръ было изъ самогъ Беча, ты си быо, кой си іи одвраћао, докъ се нису разишли. Боже мой! заборавише на оногъ юнака, кой е ради ньи робства допао! Па и ты си га морао заборавити, ты си могао нѣгово име обезчестити, Вуче Стефановићу!“

Очи красне госпоће сѣваху ватрено, мало да ніе свето право гостопріймтва збогъ ячегъ чувства погазила. Заръ ніе Вукъ — а знала е одъ вѣрны пріятеля, да е тако — по народу гласъ разпростирао, као да е Ђуро Бранковићъ дволичанъ, па и съ Турцима се договарао! заръ ніе морало сећанѣ тога, Миличину ярость пробудити, да омрзне на оногъ човека, одъ когъ се е по удалѣнію нѣногъ мужа боязльиво клонила?

Вукъ шкрипаше зубма, погледаюћи на пю као вукъ. „Тко е заклетву погазіо?“ рекне онъ срдито, „Тко е проліо братинску крвь? Я не! Но за осветомъ невапи ничія крвь бадава, па некъ ми іоштъ захвали, што самь се само езыкомъ осветіо као жена или попъ.“

„Безобразниче! ты се іоштъ хвалишъ?“ кликне Милица са таквомъ помамомъ, какву човекъ одъ кротке жене очекивао небы. На нѣнъ крикъ дотрче люди изъ баште, и навале на Вука, овай почне бегати, и у беганю закуне се, да ће се страховито осветити. Каменѣ и ножеви летили су за ньимъ, са великомъ мукомъ дотрчи Вукъ до коня, узяши на нѣга и одлети одатле. Текъ на брегу имао е времена, извући ножъ еданъ изъ бута, гди се е заглавіо быо, и утишати крвь, смеюћи се горко.

Милица отиде у нѣну собицу, умири се набрзо и почне плакати. Она имаше наймлаће дѣте на крилу, а синчићи остадоше кодъ людій, кои служкиню изпытиваху, како се то све догодило, но ова незнаде ни сама ништа. Госпоя быяше дуго усамлѣна. Нѣна душа забавляла се само са супругомъ, надаюћи се да ће се съ ньимъ састати. У оваковомъ помыслу осећала е утѣху за све бѣде, па опетъ плакала е горко! Ербо мысляше да е Ђуро у найгрозніемъ положенію, добро знаюћи како Турци робове држе, па е тако вальда и кодъ Нѣмаца. Она се радоваше, што ће вѣрномъ послугомъ нѣномъ, судбу мужа свога дѣлити и одлакшавати моћи, та она е живила само за Ђуру, и была бы радо съ ньиме и у само Турско робство ишла! — На врати появи се садъ Милошъ и Богданъ, а за ньима вѣрна служителька.

„Нѣмицо,“ рекне Милица, „еси ли се уплашила?“

„Ови люди кажу, да ће се Вукъ опетъ вратити. Они се бое за те.“

„Неће насъ овде наћи!“ рекне Милица. „Ако и доће, има ће тко показати му, да Ђуро Бранковићъ само юнаке држи и браћомъ назива. Я бы га дочекала, али несмемъ; морамо далѣ ићи [illegible] далеко одавде!“

„Камо?“ кликне девойка.

„У станъ Нѣмаца“ рекне Деспотица.“ Оданде ћемо сигурно доћи до господара.“

Дѣвойка зарумени се одъ радости, и рекне усхићено; „Хвала ти Боже! дакле ћу и то доживити!“

Милица полюби е у чело и почне се на путъ спремати. Сутра данъ поће већъ са дѣцомъ и служкиняма на коню на путъ праћена одъ неколико момака. Дошавши близу стана, опрости се одъ ови, уће у кола, коя су на вышу заповѣдъ преправлѣна была, и отиде у Бечъ, праћена нѣмачкимъ войницима.

Войници остану предъ капіомъ, да непобуде позорность, и яве да су дошли. Обилазећи главный сокакъ одведе ій еданъ старый господинъ на мѣсто; Миличино срдце куцало е здраво, она е одъ сваке црне куће мислила, да е то тавница, особито е дрктала, када е крозъ узане сокаке пролазила, гди се одъ висине куће едва небо виђало. Сишавши съ кола чекала е Милица, шта ће садъ да буде. Нетко ю одведе узъ басамаке горе у предню собу, а одатле у салу. Милица се ніе могла довольно начудити. Мѣсто тамнице наће она собу, какву по нѣномъ мнѣнію едва турскій Царъ притяжава. Она се дивише великимъ прозорма и богатимъ завѣсама; свако покућство сматраше она любопытно, незнаюћи за какву е потребу начинѣно. Нѣмица пакъ ходила е весело овамо онамо по соби, докъ се неотворише врата друге собе, и докъ старый човекъ еданъ неизиће. Онъ ю поче съ удивлѣніемъ сматрати, ербо е при нѣговомъ появленію гласно узкликнула: „Отацъ отацъ, зарь ме непознаете?“ и у руке га полюбила. Пораженъ као одъ грома рекне старацъ само: „Като!“ и мал' непаде у несвесть, но кћи заустави га. На еданъ путъ доће старацъ къ себи, и тури кћерь одъ себе са пытанѣмъ: „Като, да ниси кадуна?“

„Онда бы была мртва, као и моя господична!“ кликне она. Я самь была слободна, и служила самь кодъ могъ избавителя. А гди е онъ? Зашто недолази већъ овамо?“ — Она се обазре и невиде ни Милицу ни дѣцу, у усхићеню своме незнаде дѣвойка, шта се е око нѣ случило. Милица е крозъ отворена врата любезногъ мужа свогъ опазила, и къ нѣму са дѣцомъ одлетила была, ецаюћи лежаше она на земльи, и ніе се дала уздићи, а синчићи клицаше радостно и гласно, и само мала Смиля држаше се плашльиво за матерь, немогавши у памети нѣной да се сети отчиногъ лика. Ђуро Бранковићъ, — то е видила Милица, кадъ е найпосле устала, нѣга загрлила, и са милиномъ у лице му погледала, — Ђуро Бранковићъ быо се здраво промѣніо, болесть и брига измршавила га е, а юначка снага нѣгова быяше изчезла!

„Имамъ те опетъ, драга жено моя!“ кликне онъ у найвећой радости. „Одсадъ ћу радо судбу мою подносити! Ипакъ су човечно поступили, што су ми баремъ жену и дѣцу дали, ако не повратакъ мой у отечество. Садъ ћу се заклети, да никадъ нећу бегати, я ћу само за тебе и дѣцу да живимъ. Закле ћу се и надамъ се, да ћу по Бечу слободанъ ходити. После одушевленія свога пробуди се опетъ любавь къ слободи, лютость на судбу свою и Аустрію, тако да државной власти ніе могућно было, увређеногъ икада пустити. Милица, живећи само за свога господара, была е савршено задовольна, ньой се допадаху споляшне угодности новогъ положеніе нѣногъ, и ако е кадъ невесела была, то е долазило одъ тудъ, што е нѣнъ супругъ често огорченъ бывао, но она се трудила, да га у таквомъ положенію по могућству разблажи.

Ката, коя е отцу своме на дивный начинъ натрагъ повраћена, рекао бы као награда за оно, што е болноме и невольноме Бранковићу добра чиніо, отиде наскоро Графици Вайсенволфъ, да іой изяви последнѣ поздраве нѣне кћери, именомъ Максимиліане. Она е умрла у обятіяма Кате! Ката морала е често о судби приповѣдати, како су запали некомъ старомъ аги у руке, кой ій е по Унгаріи вукао, и како е нѣна кћи равболела се и умрла. Графица хтеде ю за кћерь да прими, по Ката е была своме избавителю тако привржена, да е скупа са отцемъ кодъ Бранковића остала, и ништа небыяше у станю, одатле ю одмамити.

Прерадіо и превео

А. Андрићъ.

ОБЗОРЪ НА СТАНѢ СВЕТОВИДА.

Са данашньимъ числомъ свршуемо прво примѣсечно теченіе часописа овогъ, и прелазимо у име Божіе, у второ теченіе. Но съ каквимъ чувствомъ; съ каквимъ изгледомъ? Створили смо съ великомъ мукомъ органъ кньижества, каквый по величини судећи, досадъ у Србству быо ніе, створили смо га у найгоре време, када е ньива кньижества после жестокогъ покрета одъ г. 1848 лишена была зеленила свакогъ рукосада, када е после необузданогъ излива у г. 1848 до 1850 немоћь и мртвачка тишина и крозъ сву годину 1851 са Списательма завладала, створили смо га г. 1852 на тай конацъ, да скупимо разсеяне силе, да оживотворимо успавану дѣлателность старіи Списателя, да развіемо младе умове, да освестимо народъ, у колико е одъ грома светскогъ духа и самъ у заглушеніе пао, но шта смо нашли? Раздраженость, еуету и чувствителность кодъ едны, немарность игнориранѣ и ладноћу кодъ други, скотско пузенѣ, подло клеветанѣ и робско удвориванѣ кодъ трећи за любавь свое користи. Мужествене озбильности, коя Цару Царево, Богу Божіе, а народу народно вѣрно, постоянно и непромѣнню отдае, очеличенъ характеръ, нисмо нашли нигди, или врло редко, а то е нуждно было Световиду, да е имао такове савезнике у борби за пакибытіе свое. — Ели могао Световидъ, у незгодномъ времену постанка свога, гди кньижевне силе србске и данасъ дремаю, више дѣлати, него што е дѣлао? Свакій ће разуманъ човекъ, кой зна шта е белетристичанъ часописъ, увидити, да е пре свега у Световиду владао *редъ* или *система*, кою нити е *Магазинъ*, нити *Скорошеча*, нити *С. Н. Листъ*, нити *Войвоћанка*, нити другій кой бывшій белестристичный листъ наблюдавао, и я мислимъ, да е садъ текъ почетакъ за болѣ станѣ кньижевны часописа. Мы смо строго бирали предмете, и онакве само саобштавали, кои се тичу Славенства, или Србства, кои саединяваю у себи *иолзу* и *забаву*, восакъ и медъ. Часописъ руководили смо измећъ Сциле и Харибде, измећъ захтеваня престрогогъ закона и захтеваня ћудльивогъ народа, да задовольимо едногъ и другогъ, руководили смо га посредъ партая, кое народъ нашъ у *дружевномъ*, *кньижевномъ*, *и иолишичномъ* виду раздиру, и у пркосъ мртвила, кое съ читавимъ провинціяма, съ читавимъ обштинама, и првимъ фамиліяма србскимъ и данасъ влада. Истину говорили смо свагда искрено и безъ ласканя, нисмо ни собственъ народъ штедили, гди е прилика была, и нећемо га заиста ни у будуће штедити. Ништа ніе лакше, него ласкати народу, и покривати му погрешке нѣгове. Средство ово врло е сходно, обманути народъ, но мы смо то презрели, зато кой нелюби истину, народъ свой и просвету, *шоме* савѣтуемо *некъ недржи Свешовида. Таквый* читатель наћи ће *сшо мана*, а *едну добродѣшель* у мѣсто обратногъ смисла, а мана лежи у нѣму самомъ као читателю безвкусномъ, и у читавомъ народу; каквый народъ таква му и просвета, каква просвета, онакви му и кньижевни производи!

Но што *народъ* и *списашельи* узаймный рачунъ ньіовъ неналазе, томе су трећи криви — *совокупишельи пренумераншa*! Неимаюћи мы кньижевне трговине, морамо се на ньи обратити, али ћемо ій морати макаръ силомъ явности натерати, да они едну часть времена народномъ добру посвете. Непомаже то извіяти се и извлачити исподъ явногъ терета овогъ, кой е народанъ, а кой то чини: тай незаслужуе име Србина, тай е убійца народа свогъ, треба да га презире обштина, у коіой живи, и правителство, комъ служи, еръ тко народу искрено и вѣрно не ревнуе, неможе и неће заиста ни правителству свомъ, и сва му е служба само притворна.

Оваквима совокупительма имамо поредъ незрелости народа понайвише благодарити, што Световидъ у овомъ теченію ніе више одъ 366 пренумеранта стећи могао, а съ овимъ числомъ неможе се процветати и више што дѣлати, шта више: по заключеномъ рачуну дугуемо типогрофіи іоштъ 259 ф 48 кр. ср. а овогодишня вересія износи безъ ланьске 170 ф ср! Лепе ми хасне! Ово су мисли, съ коима при свршетку првогъ теченія Световида на данашньій позивъ на пренумерацію читателѣ упућуемо. Мы засадъ толико само велимо, да ће часописъ нашъ за будућу четврть обреченомъ помоћу едногъ Великаша занимльиве прилоге обѣлоданити смети, а предстоећа приключенія на югу, гди ћемо се и за дописнике постарати, побуди ће любопытство знаня у найвећемъ степену. Но докъ се пренумеранти нескупе, тежко да ће листъ излазити.

А. Андрићъ.

БЕЧКІЙ ВѢСТНИКЪ.

* Нѣг. Екс. Банъ *Єлачићъ* доћи ће 11 т. м. у Бечь, и отићи ће доцніє у Олмицъ, да се нађе у тамошнѣмъ стану.

* Изъ Галца пишу одъ 29. п. р. да є нестало морске соли у Бугарской, єръ немогу лађе да уђу на Сулину, коя є замуляна. Суво-земнимъ путемъ долазећа со скочила є двоиномъ у цѣни.

* Одъ како аустрійски пароброди Баръ посѣћаваю, намѣстили су Турци тамо карантинъ.

* Кодъ *Турскогъ Бечея* копа ће се канали више и сниже вароши, да се Тиса исправи, а тако исто предузеће се послови на ушћу Францовогъ канала, да се продужи до *Т. Бечея* и ушћа Тиссе, найпосле свеза ће се непосредствено Бегейскій каналъ са Францовимъ каналомъ. Наредбе су већъ учинѣне, да се посао предузме.

* Кодъ Варне стоє садъ 90.000 Турака са 250 топова.

У Бечу 28. Аугуста 1853. Имамо за пострадауый народъ србскій утѣшителну вѣсть, да є нравителствуюћій синодъ русскій кодъ Свештенства у Руссіи милостиню скупіо, и за 50 црквій у Войводовини све книге, коє су цркви єдной потребне, у подпуной мѣри набавіо. Набавлѣне су и проче утвари, крстови, дискоси, путири и т. д. свега скупа у 117 сандука. Ове ствари управлѣне су на Нѣг. Светость г. Патріарха, и налазе се таманъ у главномъ ђумруку у Бечу. Оне ће се часъ пре у Карловце одправити, и за време у дольну цркву смѣстити. Доцніє ће се пренети у саборну цркву, кадъ Нѣг. Светость у Карловце дође, и пошто се пріймиле буду, быт' ће народу на угледъ изложене, као што є бью случай у Темишвару, па ће и ньіово раздѣленѣ слѣдовати. Мыслимо, да ћемо моћи списакъ разданы ствариій у своє време саобштити. —

Нѣг. Светостъ пребыва садъ у дому кодъ г. придворногъ Агента *Добрана* Хохебрике ч. 353 у 4. кату. Промѣна обыталишта дає слутити, да ће се Нѣг. Светость дуже у Бечу задржати, него што се изъ почетка мислило — найманѣ 8 дана.

Г. Дръ Радуловићъ, кой є Нѣг. Светость у Карлсбадъ пратіо, отишао є већъ у Четвртакъ у Карловце.

При повратку изъ Карлсбада ударила є Нѣгова Светость на Прагъ, и ту є указала почесть прве посѣте, презаслужномъ за Србство г. *Шафарику* и *Ханки*.

У Бечу 29. Авг. 1853, У. ч. 65 С. Дневника налази се нѣка критика, замерка, шта ли є? противъ Одговора г. Мин. Совѣтника *Трифунца* на писмо Нѣг. Светости у смотренію Матице. Мы смо добыли пуномоћіє, у име г. Трифунца изявити, „да є сожаленя достойно, што се явный органъ у таквимъ рукама налази, кой неразуме, о чему є говоръ быо. Другчій одговоръ „С. Днев." незаслужує."

ВѢСТИ.

Цариградъ 29. Авг. У Лондону саставила се єдна хетерія. Предсѣдатель є Маурокордато. Она има пододборе у Атини, и као што нѣки говоре, у Трсту. Членови су понайвише трговци. Цѣль ове хетеріє єсть набавлянѣ новаца, да се доведу Бугари и Албанези у саюзъ. Лако є разумѣти, шта ова хетерія намѣрава. Османскомъ царству неће занста одъ ползе быти, нити ће га она одржати. (Вандереръ.)

— Трст. Новине являю, да ће се кодъ Софіє станъ одъ 24.000 людій намѣстити.

Воєно спреманѣ Порте прогутало є већъ 120 миліона піястера трошка, па опетъ се налази она текъ на почетку почетка.

Поводомъ найновіегъ искуства почели су Турци у дивану претресати, были пробытачніє было, съ Русіомъ начинити саюзъ противъ сваке оправе. Ствар є можна али не вѣроятна.

Съ дольнѣгъ Дунава пишу „*Сашелишу*" подъ 30 пр. м. Воєный корпусъ Лидерса почео се кретати. Прекюче є єдна регемента, а юче су две регементе у Браилу дошле, и нова войска опетъ се очекує. Мы ћемо врло важна приключенія доживити. (Presse Nr. 210.)

Са русско-иолячке границе 3. Септ. Перзійскій посланикъ при русскомъ двору, добыо є орденъ св. Станислава I степени, богато съ драгимъ каменѣмъ снабдѣвенъ.

ВАШАРЪ ОДЪ СВИНЯ У МАЙДЛИНГУ.

(У Вторникъ 25. Аугуста.)

Фунта меса стояла є по 42 — 43 кр. шайна.

ВАШАРЪ ОДЪ СВИНЯ У БЕЧУ.

(Држанъ у Среду 26. Ауг. данъ пре збогъ светца.)

Дотерано є было 1179 комадій свиня и продала се фунта по 43—44 кр. шайна.

СТАНѢ ВОДЕ.

(28. Августа.)

1. Кодъ великогъ моста на Дунаву 2′ — 7″ надъ нулломъ.
2. У Бечкомъ каналу „ „ 3′ — 3″ „ „

ПОЗИВЪ

на предплату на второ тримѣсечно теченіє

СВЕТОВИДА.

Съ концемъ мѣсеца *Аугуста* свршує се прво тримѣсечно теченіє II год. Световида, а настає ново теченіє одъ *1. Септ.* до конца *Новембера* т. г. Умолявамо г. пренумеранте, да благовременно обнове предплату ньіову или кодъ познаты скупителя пренумеранта у мѣсту обытаваня, или у наплаћеномъ писму управо кодъ Учредничеста у Бечу *Найбау, Роферано-сокакъ ч. 5, II кашъ, враша 16.* Наручбине безъ приложеногъ новца ограничене су строго, и неће се моћи у дѣйство привести.

Првый кварталъ прошао є неосетно тако рећи као спреманѣ за вишій полетъ и больій развитакъ, кой се текъ одъ *другогъ* квартала почемши, очекивати може. Но за ову цѣль нуждно є *свеобште* и *ревностно книжевно* и *машеріялно* садѣйствованѣ свакогъ Србина, ма гди живіо, зато треба да подпоромъ своіомъ пре свега обстанакъ часописа овогъ осигура. По мѣри ньіове *подпоре*, удеси ћемо и мы мѣру нашегъ *дѣланя*, коє намъ є у првомъ кварталу довольно жертве однело. *Образи моде* излази ће по *той мѣри* или неизлазити. Нѣки желе и *образе за везилѣ* имати. Мы смо у прилики и то у своє време саобштавати, ал' нисмо іоштъ у станю, єрбо се листъ овай сбогъ велики трошкова и претрплѣны незгода, іоштъ *неизилаћує*. Како се светъ на югу и истоку замутіо, часописъ ће нашъ новости, коє найбрже на *Трієсшъ* стижу, у довольной множини саобштавати, да тиме любопытство читателя, кои найвише за новостима чезну, намири. Међутимъ има новостій и у престолномъ граду свакій данъ у политичномъ, книжевномъ, и трговачкомъ призрѣнію, да є вредно часописъ овай баремъ збогъ вѣсти о берзи држати. По нѣномъ станю види се станѣ здравля или снаге наше државе, она є жила, на кою се разумный лѣкаръ разуме, огледало трговине, и звезда, по коіой се сви трговци у царству равнаю. Съ наше стране чини се дакле све и свашта, да се садржай Световида што више *допадне*, а народъ некъ помогне, да се Световидъ што више *разиростpани*. Безъ ове узаймности нема напредка ни Учреднику ни народу, и мораю многе полезне нада се Световидъ што више *разиростpани*. Безъ ове узаймности нема напредка ни Учреднику ни народу, и мораю многе полезне мѣре осуєћене остати. Молимо дакле повторително, да се изволи предплата што пре обновити, да листови непрекидно и на време излазити могу, и да се незадоцнимо као првогъ квартала. Цѣна є за три мѣсеца за *Аустрійске провинціє* и *Београд* 2 ф. 30 кр. ср. за *внутреньость Србіє* 2 ф. 43 кр. за *Влашку* 2 ф. 56 кр. ср., а за ½ године 5 ф., 5 ф. 26 кр. и 5 ф. 42 кр. ср. односително на речене провинціє.

Учредникъ Свешовида.

БЕРЗА.

Бечка берза, у Суботу, 29. Аугуста 1853.

Државне артіє. Займови. Акціє.

	прійма се	продає се
	коначный курсъ.	
Заямъ одъ г. 1852 са 5%	—	—
Металикве 5%	94	94 1/6
„ 4½%	84 3/8	84 7/16
„ 4%	75¼	75½
„ изграєме (Пештанске) 4%	92¼	92½
Металикве изграєме (Миланске) 4%	91	91½
„ 3%	57¼	57¾
„ 2½%	47¾	48
Банко (Бечке вредности) 2½%	57	58
На сребро обвезателства у б.	108	108½
„ „ ломб. млѣт. займа	98¾	99
Заямъ одъ г. 1834	225	226
„ „ „ 1839	137⅝	137⅞
Миланскій - Комо рентеншайнъ	14¼	14½

	прійма се	продає се
	коначный курсъ.	
Естерхазіовъ заямъ 40 ф. лоза	77¼	77½
Виндишгрецовъ „ 20 ф. „	25⅝	25⅞
Валдштайновъ „ „ ф. „	26¼	26½
Кеглевићевъ „ 10 ф. „	10¼	10½
Банкъ Акціє	1367	1378
Лойдове Акціє 119	117¾	118
„ „ нове	—	—
Дунавско паробродство	696	698
„ „ нове	—	—
Бечкогъ пароплина акціє	108	108½
Прве облигаціє Лойдове одъ 5% (у сребру)	—	—
Сѣверный гвозденый путъ 5%	—	—
Глогничкій 5%	—	—
Дунавскогъ наброд. 5%	—	—
Обвезательства земльод. одкуна 5%	93¼	93½

Мѣнице и плаћаня.

	прійма се	продає се
	коначный курсъ.	
Акціє сѣв. гвозд. пута	231⅛	231⅝
Глогничкогъ	172	172½
Шопронскогъ	61¼	61¾
Линцъ-Будвичкогъ	263	265
Трновскогъ 2. изд.	48	50
Амстердамъ 2. мѣс.	91	—
Аугсбургъ (узо)	109	109⅛
Букурештъ 31 д. п. в.	249	248½
Цариградъ 31 д. п. виђ.	—	—
Франкфуртъ 3 мѣс.	108¾	—
Генуа 2 мѣс.	—	—
Хамбургъ 2 мѣс.	81	—
Ливорно 2 мѣс.	109	—
Лондонъ 3 мѣс.	10 · 41	—
„ к. време	—	—
Миланъ 2 мѣс.	108½	108¾
Паризъ 2 мѣс.	229	129⅛

	прійма се	продає се
	коначный курсъ	
Трстъ 3 мѣс.	—	—
Царски дукати	115¼	115½
Злато на марке	114⅛	—
Наполеонови дук.	8.41	—
Суврендори	15.8	—
Руски дукати	8.57	—
Прайзски дукати	9.2	—
Енглезски суврендори	10.50	—
Сребро	9	9¼

Државне артіє одржале су се у течаю стално, а друге артіє све су клонуле. У обште была є трговина слаба.

Учредникъ и издаватель Александеръ Андрићъ. — Тискомъ Єрменскогъ монастира.